

Lépni kell a proaktív alkalmazkodás és az innováció útján

WE MUST MOVE FORWARD THROUGH PROACTIVE ADAPTATION AND INNOVATION

ZÖLDRÉTI ATTILA – VAJDA LÁSZLÓ

ÖSSZEFOGLALÓ AZ MKT MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI SZAKOSZTÁLY 2025. ÉVI SZAKMAI MUNKÁJÁRÓL

A világ változik, de ez így is volt és így is lesz. A változás a biztos pont az életünkben. Ezért nem kell csodálkozni azon, hogy a változás érezteti hatását környezetünkön, a gazdasági és a társadalmi viszonyainkon is. Célszerű, ha felmérjük a változást és ennek figyelembevételével navigálunk tovább céljaink felé. A Magyar Közgazdasági Társaság (MKT) Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakosztálya 2025-ben is ebben a tájékozódást segítő szakmai információközzétetésben és navigációban kívánta segíteni tagtársait és a tágabb szakmai közösséget. A Szakosztály munkája 2025-ben is magába foglalta az aktuális piaci viszonyok agrárökonómiai elemzését és a tapasztalatok közvetítését a magyar agrártársadalom szereplői számára. A globális élelmészeti kihívások, a gazdasági, társadalmi konfliktusok, környezeti változások erősödése, az ezekre adandó megújulási és innovációs kényszer és a nemzetközi térbe való integrálódás szükségszerűsége egyre szorosabban fonódik össze a világban, így a magyar mezőgazdaságban is. A Szakosztály 2025. évi munkaterve alapján a szakmai programok tematikus ívét a proaktív alkalmazkodás, az innovációs képességek fejlesztése és gyakorlatba ültetésének szorgalmazása határozta meg. Ezek mellett a fiatalok felkészítése folyamatos vállalásként szerepelt a Szakosztály munkájában, hiszen ezen múlik a generációs megújulás és a közös jövőnk. Az innováció az intelligencia és ezzel együtt az alkalmazkodóképesség mutatója is. Mindnyájunk célja a hazai intelligens mezőgazdasági kultúra elérése ezért az innovációs készségek és képességek fejlesztése folyamatos feladatunk. Az alábbiakban kronológiai sorrendben áttekintjük a Szakosztály rendezvényeit, és bemutatjuk, hol mivel tudtunk 2025-ben hozzájárulni az előzőekben meghatározott feladataink teljesítéséhez.

„Hazai előállítási új és régi nyencségek a magyar konyha asztalán” címmel az innováció szerepét és a fogyasztói szokások változását tárgyalta a Szakosztály a 2025. évi első rendezvényén január 28-án. A vitaindító előadások az újszerű és hagyományos nyencségek szerepére és pozicionálásuk segítésére irányultak. *Balog Donát*, a Strucc Fészek családi gazdaság keretei között gazdálkodó strucctenyésztő, mint az új nyencség képviselője, és *Iványi Levente*, a galamb, hízott kacsza stb. kereskedelmével foglalkozó Pro-Duck Kft. vezetője, mint a hagyományos nyencségek képviselője, osztották meg tapasztalataikat a résztvevőkkel, és vitatták meg, miként lehet bővíteni étrendünket hagyományos és új fogásokkal. Mindketten elemezték, hogy milyen tényezők befolyásolják régi és új, hazai

Zöldréti Attila: elnök, Magyar Közgazdasági Társaság, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakosztály, ORCID: 0009-0001-3421-2752, Budapest, zoldretia@gmail.com

Vajda László: társelnök, Magyar Közgazdasági Társaság, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakosztály, ORCID: 0009-0006-4154-2967, Budapest, vajda.laszloeu@gmail.com

előállítású különleges élelmiszerek piacát Magyarországon. A „hagyományos” húsfajták esetében a bio- és organikus termékek révén újra magasabb vitamin- és ásványianyagtartalmú élelmiszerek kerülhetnek a vevők asztalára. Iványi Levente egyidejűleg kiemelte a megújulást támogató innováció piactervező hatását is. A „galamb, kukoricás csirke, hízott kacska” típusú, prémium kategóriás alapanyagok nem pusztán gasztronómiai különlegességek, hanem a hazai agrárgazdaság versenyképességének kulcselemei. Balog Donát struccutenyésztő rámutatott, hogy hagyományőrzés mellett a megújulás is fontos számukra. A megújulást a természethez való igazodás, nem pedig annak kizsákmányolása jelenti – de megújulás a szokatlan, ismeretlen felé nyitás is. A struccartás természetközeli technológia és mindenképpen újdonság a hazai gyakorlatban. Mindketten hangsúlyozták, hogy a hazai piacokon is csak a világos márkapozícióval, a minőségbiztosítással és összehangolt vertikális együttműködéssel lehet tartós eredményt elérni mind a régi, mind az új igényességek területén.

Az alkalmazkodás és a proaktivitás igénye és szükségszerűsége a hazai vízgazdálkodás és vízmenedzsment területén szembeötlő volt az elmúlt évek tapasztalatai alapján, így nem volt meglepő a „Vízet a tájba” társadalmi kezdeményezés, amelyet a Kormány is magáévá tett, és ennek köszönhetően jelentős átalakulások történtek a vízügyi területen. A 2025. június 24-ei rendezvényünkön V. Németh Zsolt, az Energiaügyi Minisztérium vízgazdálkodásért felelős államtitkára, egyben a Vízgazdálkodási Tárcaközi Bizottság elnöke, tartott előadást, melyben hangsúlyozta, hogy a víz életünkben mindenhol jelen van, a mezőgazdaságtól kezdve az ipari folyamatokon át a mindennapi életig. A víz tehát nem csupán természeti erőforrás, hanem gazdasági tényező is, amely a haszonképzés és árképzés szempontjából is meghatározó. A klímaváltozás hatásai, a csapadék mennyiségének változása és a párolgás növekedése mind-mind új feladatokat és kihívásokat hoznak. Nem csupán a vízhiány, hanem a túl sok víz is veszélyt jelenthet. A vízgazdálkodás nem pusztán szakmai, hanem társadalmi, gazdasági és ökológiai kérdés is, amely alapvetően formálja mindennapjainkat.

Az előadás kitért arra is, hogy 2023. augusztus 1-től a vízügyhöz kapcsolódó kormányzati felelősségi körök egy minisztériumhoz kerültek, megszüntetve a korábbi széttagoltságot. Az öntözési feladatok azonban továbbra is az agrártárcánál maradtak. A cél egy egységes, felelős vízgazdálkodás kialakítása, amelyben a vízhasználat és -védelem nem válik szét szektorok szerint. Az előadó hangsúlyozta, hogy a vízgazdálkodás sosem önmagáért való tevékenység volt, hanem mindig a társadalom, a gazdaság és a környezet igényeihez igazodott. A szakmai kérdéskörhöz kapcsolódóan megjelennek a vízviisszatartás, az öntözésfejlesztés, valamint a termelési szerkezet adaptációjának kérdései, összhangban azzal a stratégiai megközelítéssel, amely a globális versenyképességet a természeti erőforrások fenntartható használatával kapcsolja össze. A múlt vízrendezési törekvéseit nem megtagadni, hanem meghaladni kell, hiszen a mai viszonyok között a régi módszerek már nem alkalmazhatók.

Az öntözés jelenlegi helyzetét illetően az előadó rámutatott, hogy a magyarországi mezőgazdasági területek mindössze néhány százalékát öntözik, miközben a rendszerváltás előtt ez az arány jóval magasabb volt. V. Németh Zsolt előadása világossá tette, hogy a vízgazdálkodás hazánkban korszakhatárhoz érkezett. Az előttünk álló időszakban a fenntartható készletgazdálkodás, a társadalmi szemléletformálás, az ágazati együttműködés és a jogszabályi megújulás lesznek a legfontosabb feladatok. A víz megtartása a tájban, a differenciált vízvédelem és az öntözés korszerűsítése mind hozzájárulnak ahhoz, hogy Magyarország sikeresen alkalmazkodjon a változó környezeti feltételekhez.

Az évi munka összegzését kronológiai sorrendben követve a 63. Közgazdász Vándorgyűlésen, Veszprémben, 2025. szeptember 4-én „Generációváltás és technológiai újítások

– kihívások előtt a hazai agrárképzés” címmel rendezett szekcióülést a Szakosztály. A beszélgetések során a résztvevők – Papp Gergely, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara szakmai főigazgató-helyettese, Mádi Zoltán, az MKT Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Szervezet elnöke, valamint Stündl László, a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karának dékánja, Zöldréti Attila egyetemi oktató, a szekcióülés moderátora, illetve Szatmári Péter, a MILTON Egyetem rektorhelyettese, a Felsőoktatási és Továbbképzési Szakosztály elnöke – rávilágítottak arra, hogy az agrárszektorban az átlagéletkor folyamatosan nő, miközben a fiatal gazdálkodók száma csökken. Az előadók egyetértettek abban, hogy az agrárképzés tartalmi és módszertani megújítása elkerülhetetlen. Áttörésre van szükség a tudástranszferben és a pályaorientációban a megmaradás és a megújulás érdekében. Kíváncsú az agrárpálya presztízsének visszaállítása, az agrárfelsőoktatás gyakorlatorientált, élményalapú megújítása és a modern technológiák – például a precíziós gazdálkodás vagy a robot- és drónhasználat – beépítése a tananyagba.

A veszprémi tanácskozás központi témája volt a mesterséges intelligencia fejlődése és jövőbeli szerepe. Zöldréti Attila gondolatmenete szerint a mesterséges intelligencia és a precíziós technológia nem öncél, hanem eszköz. A valódi kérdés az, hogy lesz-e elegendő, megfelelően felkészült fiatal szakember a robotizált rendszerek irányítására, értelmezésére és stratégiai alkalmazására. Amennyiben nem, „az AI veszi kézbe a gyeplőt” – ami nem lehet célunk. Zöldréti Attila zárszavában a problémamegoldás és az alkalmazkodóképesség fontosságára hívta fel a figyelmet. Hangsúlyozta, hogy a hazai agrárium sorsa azon múlik, hogy képesek vagyunk-e közösen új alapokra helyezni az agrárképzést és megteremteni annak feltételeit, hogy a fiatal generáció valódi perspektívát lásson ebben a szektorban.

A vízgazdálkodás kiemelt témakörét az előzetes terveknek megfelelően az aratást követően ismét tárgyalta a Szakosztály „Víz a tájba – agrárszempontról helyzetértékelés” címmel. A rendezvény előadója Hubai Imre, az Agrárminisztérium mezőgazdaságért felelős államtitkára és az Aszályvédelmi Operatív Törzs vezetője volt. A klímaváltozás korában a víz a legértékesebb közjavak egyike lett, nélküle nincs növénytermesztés, állattenyésztés, sőt, hosszú távon vidéki élet sem. Hubai Imre előadásában történeti áttekintést is adott. A 19. századi folyószabályozások, mocsárlecsapolások és belvízvédelmi beavatkozások eredményeképpen az ország vízmegtartó képességének 97 százalékát elveszítette. A Kárpát-medence valaha természetes vízparadicsom volt. A síkvidéki területek harmadát állandó vagy időszakos víz borította. Ma ennek a töredéke maradt, körülbelül három százalék. A víz kivezetése a csatornába a múlt században logikus volt, ma viszont végzetes. A víz nem ellenség, hanem a táj üzemanyaga. Nélküle nincs hűtés, nincs mikroklíma, nincs termékeny talaj. A jelenlegi helyzetben az a cél, hogy visszafordítsuk a vízmentesítés évszázados logikáját, és újra vízjárta, élő tájakat teremtsünk. Az előadás egyik kulcspontja az volt, hogy a vízgazdálkodásban új korszak kezdődik. A cél nem a víz elvezetése, hanem annak helyben tartása, és az, hogy a gazdák ne csak vízhasználók, hanem vízmegtartók is legyenek. A vízmegtartás a legolcsóbb klímavédelem. Minden liter víz, ami a talajban marad, egyben szén-dioxid-megkötés, természetbiztonság és életbiztosítás is. Hubai Imre külön kiemelte, hogy Magyarország vízkészletének 95 százaléka külföldről érkezik, ezért a vízügyi diplomácia kulcsfontosságú. A Tisza, a Maros, a Körösök és a Dráva forrásai mind határainkon kívül vannak, ezért a magyar vízbiztonság csak nemzetközi együttműködéssel garantálható.

Az új program sikeréhez modern technológiai megoldásokra is szükség van. A precíziós öntözés, a drónos talajnedvesség-mérés és az automatizált vízszabályozás mind-mind a jövő gazdálkodásának alapját képezik. A kormány ennek érdekében támogatja

az agroinformatikai rendszerek fejlesztését és az adatvezérelt vízgazdálkodást. Egy új országos vízmonitoring-rendszer is épül, amely valós idejű adatokat szolgáltat majd a talajnedvességről, a csapadékról és az öntözési igényekről.

Hubai Imre zárszavában kiemelte, hogy ha a víz marad, marad az élet is, és marad a magyar vidék is. Mint az áttekintés mutatja a Szakosztály kétszer is tárgyalta a jelen és a jövőnk szempontjából kiemelt vízgazdálkodási témakört, és az elhangzottak alapján megerősítést nyert, hogy a „Vizet a tájba” program Magyarország egyik legnagyobb környezeti és gazdasági vállalkozása. A cél nem kevesebb, mint a Kárpát-medence vízháztartásának újjáépítése, az aszály elleni küzdelem megerősítése és az agrárium jövőjének stabilizálása. A víz megtartása nemcsak mezőgazdasági érdek, hanem nemzetstratégiai feladat, amelyen az ország jövője múlik. Oda kell figyelniünk rá.

Az új technológiák természetes módon a fiatalok térnyeréséhez is hozzájárulnak. Az év záró szakmai rendezvényét 2025. november 25-én tartotta a Szakosztály, „Smart technológia, innovatív megoldások az agráriumban” címmel. A rendezvény előadói Pintér Levente Elemér, az Agrárminisztérium agrárdigitalizációs szakértője, valamint Kránitz Livia, az Agrárközgazdasági Intézet Innovációt és Digitalizációt Támogató Egységének vezetője voltak. A rendezvényt Zöldréti Attila külföldi missziós útja miatt Vajda László társelnök moderálta. Nyitó gondolataiban rámutatott arra, hogy a jelenlegi közös agrárpolitika (KAP) egyik központi fogalma a fenntarthatóság, amelyet új, az elmúlt években felbukkanó technológiai irányok egészítenek ki, ilyen a precíziós gazdálkodás, a robotika, a digitalizáció, a mesterséges intelligencia vagy éppen a KAP új intézményrendszere.

Pintér Levente előadásában a hazai és uniós agrárdigitalizáció főbb trendjeit foglalta össze. Mint mondta, a digitalizáció ugyan már 20–25 éve jelen van az agráriumban, de az elmúlt 10–15 évben „robbanásszerű” fejlődést mutatott. Megjelentek a döntéstámogató szoftverek, folyamatosan nő az adatbázisok mérete, egyre több a precíziós eszköz, szenzor és drón, a modern traktorok és kombájnok már „gyárilag” kommunikálnak műholdakkal és felhőalapú rendszerekkel. A szakértő kiemelte, hogy a digitalizáció egyszerre tudásintenzív és tőkeigényes folyamat, ezért a gazdákat támogatni kell a lépésről lépésre történő áttérésben. A második előadásban Kránitz Livia, az Agrárközgazdasági Intézet szakértője azt mutatta be, hogyan illeszkedik a digitalizáció a KAP tudásátadási és innovációs rendszerébe. Rámutatott a jelentős változásokra, ugyanakkor egy kapcsolódó kutatás szerint a digitalizációval kapcsolatban a gazdák elsődleges motivációja továbbra is a támogatáshoz való hozzáférés, nem pedig a hozamnövelés vagy az adatgyűjtés iránti igény hatékony, digitális támogatása. A rendezvény egyértelmű üzenete, hogy a digitalizáció, az adatvezérelt gazdálkodás és az innováció már nem opcionális, hanem a versenyképesség alapfeltétele, tehát a digitalizáció nem csupán technológiai kérdés, hanem üzleti modellváltás is.

A Szakosztály az előző áttekintésben felsorakoztatott eseményeken közvetített tudás- és motivációtranszfer útján járult hozzá a hazai intelligens mezőgazdaság fejlesztéséhez. Szakosztályunk munkájához kapcsolódóan – jelen keretek között is – köszönet mondunk rendezvényeink előadóinak, akik magas színvonalú tájékoztatásukkal átfogó képet adtak a tárgyalt témakörökről. Ugyanígy köszönetet illeti valamennyi tagtársunkat és a tágabb szakmai közönségünket egész éves aktivitásukért és együttműködésükért. Külön köszönjük a Magyar Közgazdasági Társaság támogatását a szakmai munka feltételeinek biztosításáért. Hálás köszönetet szeretnénk mondani a sajtó segítségének – külön kiemelve az Agroinform támogatását – a munkánkhoz kapcsolódó folyamatos és igényes tájékoztatásért. Elismerés és köszönet illeti a *Gazdálkodás* szerkesztőségét az évek óta tartó szoros szakmai együttműködésért, amelynek keretében jelen összefoglaló is elkészülhetett és megjelenhetett.

A 2025-ben kialakított szakmai munka biztos alapot teremtett ahhoz, hogy 2026-ban az érdeklődők és tenni akarók még szélesebb körű bevonással folytatódjon a közös gondolkodás a hazai agrár- és élelmiszer-gazdaság jövőjéről. A 2026. évre tekintve a Szakosztály tovább kívánja erősíteni azt a stratégiai szemléletet, amely keretében a magyar agráriumnak globális összefüggésekben kell gondolkodnia, miközben helyi erőforrásaira és tudására épít. A cél olyan versenyképes, innovatív és fenntartható agrárgazdaság, amelyben a technológia eszköz, az ember pedig irányító és felelős döntéshozó marad. 2026-ban az agrárinnováció és az agrárdiplomácia áll munkánk középpontjában, de folytatjuk a „jó gyakorlatok” bemutatását is. Hiszünk abban, hogy a sikeres példák nemcsak inspirálnak, hanem irányt is mutatnak. A jövő nem magától történik meg velünk, meg kell tervezni, és intelligensen végig is kell vinni.